

Doğada Biyolojik Çeşitlilik Kaybı Giderek Artıyor

Dünya genelinde ekonomik ve sosyal kalkınmada hayati öneme sahip biyolojik çeşitliliğin giderek azalması canlıların yaşamı için tehlike arz ediyor. -

21.05.2019

Brezilya'da 1992'de düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde, biyolojik çeşitlilik kaynaklarının, insan kaynaklı faaliyetlerden ötürü zarar görmesi ve bazı türlerin soyunun tükenmesinin endişe verici boyutlara ulaşması üzerine Birleşmiş Milletler (BM) Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kabul edildi.

Türkiye, 1993'te yürürlüğe giren sözleşmeye 1996'da taraf oldu. Sözleşmeye halihazırda 195 ülke ve AB taraf olarak bulunuyor.

Sözleşme, özellikle sürdürülebilir kalkınma ve gelişme kavramları üzerine odaklanıyor. Hayvan, bitki, mikroorganizma çeşitliliği ve bunların ekosistemlerinin korunmasına odaklanan sözleşme, insanların gıda, güvenlik, barınma, ilaç, sağlıklı ve temiz çevrede yaşama haklarını da dikkate alarak sürdürülebilirliği daha geniş perspektiften ele alıyor.

İnsan sağlığı biyolojik çeşitlilik ve sağlıklı ekosistemlere bağlı

Bu kapsamda, sürdürülebilir dünya için doğal yaşam çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesini teşvik amacıyla BM bünyesinde her yıl 22 Mayıs tarihi "Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik" günü olarak kutlanıyor.

Bu yıl, "Bizim Biyolojik Çeşitliliğimiz, Bizim Gıdamız ve Bizim Sağlığımız" temasıyla kutlanacak günde, insan sağlığı ve beslenmenin biyolojik çeşitlilik ve sağlıklı ekosistemlere bağlı olduğu konusunda farkındalığın artırılması amaçlanıyor.

Dünya genelinde hem uluslararası örgütlerin hem de çeşitli sivil toplum kuruluşlarının biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik ortaya koyduğu çok sayıda rapor bulunuyor.

Gıda ve tarım için biyo-çeşitlilik elzem

Bu bağlamda, BM Gıda Ve Tarım Örgütü (FAO) Gıda Ve Tarım İçin Genetik Kaynaklar Komisyonunun hazırladığı “Gıda ve Tarım İçin Biyoçeşitliliğin Küresel Durumu 2019 Raporu”nda gıda ve tarım için biyo-çeşitliliğin elzem olduğunun altı çizildi.

Raporda, iklim değişikliği, tüketici tercihleri, kentleşme, demografinin değişmesi, arazi kullanımında değişiklikler, kirlilik, aşırı hasat ve istilacı türlerin yayılımı gibi unsurların biyolojik çeşitliliği olumsuz etkilediğine işaret edildi.

Biyolojik çeşitlilik kaybı endişe verici boyutta

BM raporunda, doğada biyolojik çeşitlilik kaybının endişe verici boyutlara ulaştığının altı çizilerek, dünya genelinde bu yönde yapılan çeşitli araştırmalara örnekler verildi.

Balık rezervlerinin üçte birinin aşırı avcılığa maruz kaldığı ve tatlı su balıklarının üçte birinin tehlike altında olduğu belirtilen raporda, toprak biyo-çeşitliliğinin ve bitki çeşitliliğinin dünyanın her bölgesinde tehlike altında olduğu bilgisi paylaşıldı.

Arı kolonilerinin hızla azaldığı, omurgalı tozlayıcı türlerinin neslinin küresel olarak yok olma tehdidi altında bulunduğu belirtilen raporda, ayrıca kuş, yaras ve böcek popülasyonlarında da azalma yaşandığı kaydedildi. Raporda, meraların dünyanın en az üçte birini kapsadığı, buna karşılık arazi tahribatından en fazla etkilenen ekosistemler arasında yer aldığı belirtildi.

Son 10 yılda ormanlık alanların azalması yüzde 50'ye kadar indirgenmiş olsa da halen küresel azalmanın devam ettiği belirtilen raporda, son yıllarda küresel olarak mercan kayalıklarında da büyük kayıpların görüldüğüne işaret edildi.

Canlı türlerinin popülasyonlarında yüzde 60 düşüş var

WWF ve Londra Zooloji Derneğince 1998'den bu yana 2 yılda bir hazırlanan ve en son 2018'de yayınlanan “Yaşayan Gezegen Raporu”na göre, son 50 yılda karasal türlerin popülasyonlarında yüzde 38, deniz türlerinin popülasyonlarında yüzde 36 azalma olurken, en fazla kayıp yüzde 81'ile sulak alanlarda oldu.

Rapor kapsamında hazırlanan Küresel Yaşayan Gezegen Endeksi verilerine göre, canlı türlerinin popülasyonlarında yüzde 60 genel düşüş oldu.

1 milyona yakın hayvan ve bitki türü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya

BM Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Konulu Hükümetlerarası Bilim-Politika Platformunun (IPBES) raporunda da insan faaliyetleri yüzünden 1 milyona yakın hayvan ve bitki türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu belirtiliyor.

Tarımsal faaliyetlerin ekosistemler üzerinde en büyük etkiye sahip olduğunun tespit edildiği raporda, türlerin ve habitatların yok olmasının iklim değişikliği kadar dünya üzerindeki yaşam için de tehlike arz ettiği ifade edildi.

“Arıların yüzde 40'ı yok olma riskiyle karşı karşıya”

Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUNC), incelediği canlı türleri arasından 27 bininin neslinin tükenme tehdidi altında bulunduğunu belirtti. Nesli tükenmekte olan bu türlerin yüzde 40'ını suda ve karada yaşayabilen hayvanlar, yüzde 34'ünü kozalaklı ağaçlar, yüzde 33'ünü mercan kayalıkları, yüzde 27'sini seçili kabuklular, yüzde 25'ini memeliler ve yüzde 14'ünü kuşlar oluşturuyor.

Öte yandan, IUNC, dünyadaki mahsule en büyük zirai katkı sağlayan polenlemenin baş aktörü arıların yüzde 40'ı yok olma riskiyle karşı karşıya olduğunu bildirdi.

IUNC, bilinen 300 binden fazla bitki türünün arasından yalnızca 12 bin 914'ünü değerlendirerek, bu türlerin yaklaşık yüzde 68'inin neslinin tükenme tehdidi altında olduğunu tespit etti.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA